

zaměřením. Životní podmínky i svazové aktivity českých Němců jsou nám totiž stále ještě víceméně neznámé.

Lukáš Novotný

Aleš Sekot: *Sociologie sportu*

Brno, Masarykova univerzita, Paido 2006, 410 s.

Od roku 1986 čekala česká sociologie sportu na monografii, jež by shrnovala poznatky z domácích i zahraničních prací, ať už empirického nebo teoretického charakteru. Po 20 letech čekání je zde konečně publikace, která si klade za cíl poskytnout obecný obraz o současné sociologii sportu, když zároveň nezapomíná ani na historický vývoj jak sportovní sociologie, tak sportu a her samotných. Dle záměru autora, Aleše Sekota z brněnské Fakulty sportovních studií Masarykovy univerzity, má sloužit nejen studentům a pedagogům, ale i širokému publiku jako průvodce po současném sportu a jeho spojení s nejrůznějšími oblastmi socio-kulturně-ekonomického prostředí. Podívejme se tedy, jak postupoval a jak se mu to podařilo.

Aleš Sekot nejprve představuje sport jako sociokulturní fenomén. V tomto duchu se také nese celá publikace; vždyť co jiného je sport pohledem sociálního vědce. V rámci toho se pozastavuje nad samotným konceptem sportu, kde uvádí některá existující vymezení, aby sám formuloval své východisko sportu především jako institucionalizované pohybové aktivity. Již zde, na začátku, se projeví klad celé monografie: velký záběr a rozmanitost citované literatury, byť v rámci celého textu autor z velké části vychází z myšlenek vlivného sociologa sportu Jay Coakleyho, alespoň co se počtu citací týká. Za zvláštní zmínku stojí zejména dobrá orientace autora v polské sociologické produkci. Všechny začínající sociology, a vlastně kohokoliv, dále potěší pečlivě zpracovaný přehled teore-

tických východisek sociologie sportu. Zde nalezneme všechna hlavní sociálněvědní paradigmaty – zvláště bych chtěl vyzdvihnout uvedení figurativní teorie Norberta Eliase (do češtiny převedeno jako schematická teorie). Zajímavé je, že i když později autor zastává mnohá stanoviska kritických teorií, zde se může, avšak možná jen na základě užitých výrazů, čtenáři zdát, že na kritické i feministické teorie hledí se skepticky, snad i s mírnou ironií.

V další části nám je představeno spojení sportu a socializace, lépe řečeno, význam sportu v procesu socializace, autorem velmi akcentovaný. Stejně jako v mnoha dalších monografiích obdobného charakteru, ani zde se autor nevyhýbá diskusi o pozitivním či negativním vlivu sportu. A stejně jako jinde, ani v tomto případě nemůže na základě existujících studií dojít k jinému závěru, než že provozování sportu kauzálně nevede k pozitivně hodnocené socializaci. Autor dále sleduje socializační vlivy rekreačního v protikladu k vrcholovému sportu a připomíná zde modely „pleasure and participation versus power and performance“, propagované zejména již zmíněným Jayem Coakleyem. Zde je patřičné uvést malou výtku, že jmenovaný americký sociolog není v této souvislosti zmíněn. A. Sekot dále nezapomíná ani na jevy, jako je sportovní násilí či vliv sportovních subkultur, to vše v kontextu socializace, kterou ovšem ze sociologické perspektivy můžeme sledovat v průběhu celého života jedince. Už v této kapitole nalezneme další z hodnot této publikace, totiž přehledné a výstižné konceptuální vymezení a definice užitých termínů v úvodcích jednotlivých částí. To se pochopitelně týká i všech dalších kapitol, stejně jako dalšího pozitivum: praktické příklady diskutované problematiky i z méně frekventovaných zemí v sociologické literatuře, jako je třeba Finsko (například s. 89). Bohužel, stejně tak se této i dalších kapitol týká jedno opomenutí, či snad z pohledu autora až příliš samozřejmý předpoklad. Je důležité,

že mnoho konceptů je doprovázeno odkazy na skutečné události, zejména ve vztahu k českému prostředí nebo českým sportovcům. Je však chybou, že často jsou tyto příklady nedostatečně začleněny do kontextu, byť třeba jen uvedením přesného data a místa. Příklad „Tak, jak nám to předvedli v roce 2002 rozčarování hokejoví fanoušci v Moskvě.“ (s. 71) bezesporu dokládá negativní jev – sportovní násilí. Otázka však zní, za jak dlouhou dobu již nebude čtenář schopen si tento příklad spojit s konkrétní událostí? Navíc, kdokoliv nesledující pečlivě sportovní dění, nemusí být schopen si zmíněnou událost vybavít ani v současnosti (jak je tomu, přiznávám, i v případě autora těchto řádků). Toto opomenutí zbytečně snižuje atraktivnost publikace z hlediska dlouhodobějšího časového horizontu, což by mělo být jednou z aspirací této jinak nesporně, a právem, ambiciózní knihy.

Velmi dobře koncipovanou a čtivou kapitolou je část věnovaná spojení sportu a mládeže. Je zřejmé, že jde o jednu z hlavních oblastí zájmu A. Sekota. Českého čtenáře opět potěší fundovaný přehled vývoje sportu a her v rámci českého školství. Tak jako v celé sociologii sportu, i v této kapitole (a Sekotově monografii vůbec) nalezneme dělení na formální a neformální styly organizace sportu. Také zde je třeba velmi kladně hodnotit množství odkazů na domácí studie. Vše je doplněno kvalitní průběžnou diskusí, kde lze opět ocenit spojení konkrétních příkladů s obecnou rovinou, občas zasahující spíše do oblasti filozofie či estetiky. Zároveň celou kapitolou výrazně prostupuje spojení s oborem kinantropologie. Tento text je uzavřen náhledem problematiky dopingu, zde doplněného výsledky české studie zjišťující roli, již hraje ve sportovním životě české mládeže. Rád bych se tu však přimluvil za jinou, vnitřně konzistentní, úpravu četných tabulek, více odpovídající šířeji přijímaným standardům, což se týká i jasněho uvedení zdrojů takto prezentovaných výsledků. Není zde jasně zdůrazněno spo-

jení popisné a té následující části výzkumu s tabulkami.

V další kapitole A. Sekot představuje spojení sportu a volnočasových aktivit. Snad právě určitá vágnost obecného chápání konceptu volného času ústí opět v bohaté úvodní definice tohoto a příbuzných pojmů. Jako by k tomu ono široké rozjetí tématu vybízelo, velká část kapitoly je věnována autorovým úvahám. V mnoha jiných případech, kdy text sklouzne do takovéto formy, stává se nezajímavým až nečitlivým. Zde se autorovi daří zachovat hranici a i díky svému přehledu a dlouhodobému zájmu o obor nabízí další porci dobře přístupného a poutavého textu. Mezi tématy této části je dobře registrovat i spojení sportu a rekreačních aktivit, což je například v bohaté americké produkci podobného zaměření nepřilíš vídané. U diskuse souvislostí sportu a hodnot lze nalézt zmínku o mobilních telefonech a počítačových hrách a s potěšením sledovat, jak se autor nenechává zlákat k planému moralizování, jakkoliv téma k němu může vybízet. K této, zdánlivě nepodstatné, zmínce mě vedla skutečnost, že ne ve všech kapitolách je tomu stejně. Příkladem může být zmínka o ženském boxu (s. 331), kde autor prezentuje svůj negativní názor a která dle mého působí jako osamocený výkřik, bez kvalitního argumentačního ukotvení.

Ve výběru dalších témat se A. Sekot shoduje s obdobnými zahraničními publikacemi. Tvoří je kapitoly věnované sportu a masovým médiím, včetně problematiky fandovství nebo násilí na stadionech. Ani zde nepřijdeme o poznatky z českého výzkumu. Dnes už klasickým tématem je obsah další části, globalizovaný sport, včetně tématu olympismu nebo sportovní migrace. I problematika ženského sportu je v současnosti běžně diskutována, často z hlediska kritických feministických teorií, které jsou zmíněny i zde. To je opět doplněno odpovídajícím historickým exkurzem či výsledky českého výzkumu novinových zpráv a zastoupení žen v nich. Na závěr

autor představuje možné směry vývoje soudobého sportu. I tady proti sobě stojí profesionální sport a sporty malé, alternativní. Na rozdíl od většiny předchozího textu, v této kapitole se jedná převážně o vlastní, poučené úvahy autora.

Aleš Sekot připravil české sociologii sportu dárek v podobě této publikace. Bohužel, a neberme to jako nevděk obdarovaných, lze na něm nalézt i stinné stránky, hodné negativní kritiky. Překlepy v jakémkoliv knize čtenáře mrzí. Zde však o to víc, že jich není málo a často se jedná o chyby v cizích jménech, které do problematiky méně zasvěcený čtenář nemusí odhalit. Například jméno kontroverzního vítěze Tour de France 2006 Floyda Landise jistě nezní France Landis (s. 139), stejně jako známý sportovní sociolog Joseph Maguire se nejmenuje Magiure nebo Magiuree (s. 210 a 341). Samozřejmě, zde je na vině spíše vydavatelství, což se dá, ovšem již s větší opatrností, říci i o chybně uvedených citacích, kdy v textu se odkazuje na seznam literatury chybným datem u jména autora (např. s. 239: Giddens, 1999). Co však mnohého zájemce o tuto monografii může zarazit podstatně více a co již padá jednoznačně na hlavu autora, je občasně užití nestandardních termínů. Výraz „teens“ (s. 93), ač nepřilíší líbivý, lze odpustit, ovšem u užití spojení „práva barevných“ (s. 8) je třeba se zastavit a důrazně se ptát: Je právě tento výraz nutný?

Přes uvedené výtky bylo této monografii v rámci českého prostředí třeba. Lze ji doporučit všem zájemcům o tuto, v české sociologii obzvlášť, stále spíše opomíjenou oblast, kteří buď nemají přístup k anglicky psaným textům, nebo mají zájem o spojení teorie s českými studiemi a praxí. Nenahradí odborné texty zacílené na konkrétní problematiku a ani my, čtenáři, ani autor sám to od ní nečekají. Máme tu však velmi kvalitní úvod a přehled současné sociologie sportu – a to je to, nač jsme v této disciplíně tak dlouho čekali.

Arnošt Svoboda

Nancy T. Ammerman (ed.): *Everyday Religion. Observing Modern Religious Lives* Oxford, New York, Oxford University Press 2007, 243 s.

Může to znít jako zaseknutá gramofonová deska, upozorňují-li na stránkách tohoto časopisu opět na bezmála půlstoletí starou myšlenku Thomase Luckmanna, že církevně organizované náboženství tvoří jen jednu, a to nikoli nejvýznamnější, složku moderní religiozity. Je to však spíše výraz radosti, že ji sociologové náboženství konečně začali brát vážně a od konce devadesátých let minulého století se hojněji objevují studie zaměřené na náboženskou praxi, každodenní (náboženský) život a prožitky běžných věřících, nebo těch, již by si nejraději „chtěli farářovat sami“, jak to v jednom románu charakterizoval Robert Merle. Mezi nejdůležitější příklady týkající se severoamerického prostředí patří sborník *God in the Details* (eds. E. M. Mazur, K. McCarthy; New York: Routledge 2001) a soubor esejů Davida Chidester, který se původně měl jmenovat „Holy Shit“ (*Authentic Fakes*. Berkeley: University of California Press 2005), zatímco evropské sociologové náboženství vsadili buď na výzkum alternativních spirituálních forem (P. Heelas, L. Woodhead et al. *The Spiritual Revolution*. Malden, Oxford: Blackwell 2005), nebo na aktuální „převyprávění“ klasických témat sociologie náboženství (S. Hunt. *Religion and Everyday Life*. London, New York: Routledge 2005); obě posledně uvedené práce ostatně byly v *Sociologickém časopise / CSR* recenzovány. Do této – naprosto oprávněné a živé – také de-etnocentrické disciplíny – vlny zájmu o ty stránky náboženského života, které byly dlouho odbývány jako „lidové“, „upadlé“ nebo „pověrečné“, plně zapadá i nový americký sborník, na kterém se kromě editorky podílelo dvanáct významných současných badatelů, nepočítáme-li předmluvu nestora Petera L. Bergera. Autoři jako Grace Davie, Peggy Levitt, Meredith McGuire či Enzo Pace a další představují